

Многоплановые реформы, достигнутый современным Туркменистаном уровень экономической мощи в полной мере нацелены на структурные сдвиги в национальной экономике, которые призваны обеспечить полноформатную конкурентоспособность государства на глобальных рынках.

Научн. рук. Сапрун Г. Г.

Литература: 1. Бакалягин Г. Б. Конкурентоспособность малого предпринимательства / Г. Б. Бакалягин // Вопросы статистики. – 2009. – № 8. – С. 81–84. 2. Гамидов Г. С. Инновации и конкурентоспособность – главные факторы устойчивого развития промышленных предприятий / Г. С. Гамидов // Инновации. – 2009. – № 1. – С. 85–91. 3. Лифиц И. М. Конкурентоспособность товаров и услуг : учебн. пособ. / И. М. Лифиц. – М. : Высшее образование ; Юрайт-Издат, 2009. – 406 с. 4. <http://www.turkmenistan.gov.tm/?id=3251>. 5. Электронная газета "Туркменистан: золотой век" [Электронный ресурс] // Сайт МИДа Туркменистана. – Режим доступа : <http://neftegaz.ru/analysis/view/8150>. 6. Государственное информационное агентство Туркменистана (ТДН). Электронное периодическое издание [Электронный ресурс]. – Режим доступа : Turkmenistan.ru. 7. <http://nov.docdat.com/docs/index-17754.html>. 8. Парахин К. А. Анализ понятия "конкурентоспособность" / К. А. Парахин, В. Н. Парахина // Сборник научных трудов СевКавГТУ. – Серия "Экономика". – 2007. – № 5. – С. 65–70. 9. Черников А. В. Планирование развития конкурентоспособности предприятия / А. В. Черников // Вестник Московского университета. Сер. 6 "Экономика". – 2007. – № 3. – С. 57–66.

УДК 658:005.21

Светлічна С. Ю.

Магістр 1 року навчання
факультету економіки і права ХНЕУ ім. С. Кузнеця

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Анотація. Визначено сучасний стан, проблеми та умови розвитку стратегічного управління на підприємствах України.

Аннотация. Определено современное состояние, проблемы и условия развития стратегического управления на предприятиях Украины.

Annotation. The current state, problems and conditions of development of strategic management in Ukraine are described.

Ключові слова: стратегічне управління, проблеми запровадження стратегії, перспективи розвитку стратегічного управління, вибір стратегії.

Діючи в умовах нестабільного середовища ринкової економіки, підприємства України можуть досягти успіху в бізнесі тільки тоді, коли їм вдасться передбачати зміни і, відповідно, вживати запобіжні адаптивні заходи щодо них. Забезпечення стабільної ефективної діяльності підприємств у довготривалому періоді в умовах постійного ускладнення і нестабільності зовнішнього середовища їх функціонування висуває на перший план вимогу пошуку нових підходів до управління вітчизняним підприємством як суб'єктом господарювання.

Стратегія підприємства є основою стратегічного планування, за допомогою якої на підприємстві зважується комплекс проблем, пов'язаних із цілеспрямованою переорієнтацією випуску продукції нової номенклатури й асортименту, впровадженням і використанням нових технологій, розвитку маркетингу, вдосконалюванням структури керування підприємством, своєчасною та якісною підготовкою і перепідготовкою кадрів.

Вагомий внесок у розвиток стратегічного управління зробили такі вчені: Д. Аакер, І. Ансофф, Х. Віссема, У. Кінг, Д. Кліланд, Г. Мінцберг, А. Дж. Стрікленд, О. Віханський, В. Винокуров, А. Градов, П. Забелін, Г. Клейнер, М. Круглов, В. Маркова, В. Єфремов, В. Білошапка, В. Герасимчук, А. Наливайко, В. Пономаренко, О. Пушкар, О. Тридід, З. Шершньова, В. Щелкунов та ін.

В економіці України спостерігаються послідовні стадії наростання нестабільності середовища, у якому діє організація. Темпи цього наростання значно вищі за середньосвітові. Ефективне функціонування підприємств у цих умовах зумовлює необхідність прискореного розвитку концепції

стратегічного управління, розробки стратегії, методів, сценаріїв і засобів ефективних систем управління.

Метою даної статті є визначення сутності стратегічного управління підприємства як найважливішої складової забезпечення конкурентних переваг у процесі реалізації стратегічних цілей його економічного розвитку.

На сьогодні основні засади і підходи стратегічного управління до українських підприємств запозичені переважно з розробок зарубіжних вчених і практики американських, японських і європейських корпорацій, з огляду на те, що досвід України у цій сфері невеликий. Стратегічна проблематика підприємств в Україні повинна бути пов'язана не стільки з прискоренням віддачі інвестицій, з підвищенням вартості акцій чи з завоюванням нових ринків, скільки із загальною економічною кризою, критичним станом виробництва тощо. Тільки успішне оволодіння методами і підходами сучасного стратегічного управління з урахуванням ризику появи кризових ситуацій і його успішне впровадження дозволить підприємствам функціонувати стабільно та забезпечить їм позитивні перспективи щодо зростання [1].

Стратегічне управління розглядають як динамічну сукупність взаємозв'язаних управлінських процесів. У його структурі виділяють основні етапи чи завдання, серед яких аналіз середовища вважається вихідним процесом.

Аналіз середовища організації передбачає аналіз ситуації у зовнішньому та внутрішньому середовищі.

У зовнішньому оточенні (макросередовищі) вивчаються фактори, які формують довгострокову прибутковість підприємства і на які організація не може впливати [2]. Загальний стан зовнішнього середовища може бути проаналізований за допомогою економічних факторів, політико-інституційних, науково-технічних, природно-економічних складових, демографічних тенденцій, соціально-культурних.

Аналіз факторів безпосереднього оточення підприємства (на рівні мікросередовища) спрямовано на стан тих складових зовнішнього середовища, з якими організація безпосередньо взаємодіє і за допомогою комунікативних методів може впливати на них.

Згідно з галузевою моделлю конкуренції М. Портера, якою користуються процвітаючі компанії, головними компонентами безпосереднього оточення, що впливають на діяльність підприємства, доцільно аналізувати споживачів, постачальників, товари-замінники, конкурентів, ринок робочої сили [3].

Аналіз факторів внутрішнього середовища підприємства має здійснюватися стосовно: рівня організації виробництва; комплектації персоналу; забезпечення ресурсами; рівня виробництва та науково-технічного забезпечення; організації маркетингу; фінансів та інвестицій, конкурентних можливостей, а також організаційної культури і загальних цінностей.

Для успішного виживання у довгостроковій перспективі менеджери підприємства повинні вміти передбачати те, які труднощі можуть виникнути в майбутньому і які можливості можуть відкритися для нього. Для цього на основі проведеного аналізу зовнішнього та внутрішнього середовища використовують визнаний у всьому світі метод SWOT-аналізу, за допомогою якого вдається встановити зв'язок між силою і слабкістю, що властиві будь-якому підприємству, і зовнішніми загрозами і можливостями.

До характеристики сильних сторін підприємства, запропонованих А. Томпсоном і А. Стріклендом, можна віднести особливу компетентність, фінансові ресурси, високу кваліфікацію персоналу, позитивну репутацію у споживачів, лідерство на ринку, захищеність від сильного конкурентного тиску, прогресивну технологію, переваги у витратах, переваги у конкуренції, наявність інноваційних ідей, здібностей і можливостей їх упровадження [4].

До характеристики слабких сторін підприємства відносять: відсутність чітких стратегічних напрямів, погіршення конкурентних позицій, наявність застарілого обладнання, відсутність управлінського таланту і глибини володіння проблемами, низьку кваліфікацію і некомпетентність персоналу, які знаходяться на ключових підрозділах, незахищеність від конкурентного тиску, слабе уявлення про ринок та ін.

Можливостями виходу із скрутного становища підприємства можуть бути: вихід на нові ринки або сегменти ринку; розширення виробничої лінії; випуск додаткових продуктів; самовпевненість щодо (відносно) конкуруючих фірм; прискорене зростання ринку.

Загрозами для підприємства виступають можливості появи нових конкурентів, зростання продажу товарів-замінників, несприятлива політика уряду, уповільнення зростання ринку, зростання конкурентного тиску, несприятливі демографічні зміни та ін. [5].

Таким чином, можна зробити висновок, що підприємства, які володіють стратегією і запроваджують стратегічне управління, завжди мають можливість поводитись послідовно і системно у своєму бізнесі, зокрема, в ринковому динамічному конкурентному середовищі в цілому, що збільшує ймовірність досягнення ними поставленої мети. Тому запровадження системи стратегічного управління в Україні є об'єктивно необхідним процесом у сфері організації управління бізнесом, який підвищує готовність підприємницьких організацій адекватно реагувати на непередбачені зміни і сприяє обґрунтованому, узгодженому вирішенню як поточних, так і стратегічних проблем (бо стратегічне управління в конкретний момент визначає, як організація має діяти в сучасних умовах, щоб досягти бажаної мети в майбутньому, виходячи з того, що оточення змінюватиметься). В основу цього процесу необхідно покласти наявний іноземний досвід у сфері стратегічного управління і за-

безпечити творче перенесення його, з урахуванням специфічних умов розвитку економіки України, на вітчизняні підприємства, щоб допомогти їм у становленні необхідних виробництв і зростанні їх ефективності.

Наук. керівн. Агавердієва Х. Ф.

Література: 1. Виханский О. С. Стратегическое управление : учебник / О. С. Виханский. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Гардарика, 1998. 2. Круглов М. И. Стратегическое управление компанией / М. И. Круглов. – М. : Русская деловая литература, 1998. 3. Котлер Ф. М. Основы маркетинга / Ф. М. Котлер. – М. : Прогресс, 1990. 4. Немцов В. Д. Стратегічний менеджмент : навч. посібн. / В. Д. Немцов, Л. Е. Довгань. – К. : УВПК, 2001. 5. Портер М. Е. Стратегия конкуренции / М. Е. Портер ; пер. с англ. А. Олейник, Р. Скильский. – К. : Основы, 1997.

УДК 336.227.2

Снесарь М. М.

Студент 4 курсу
фінансового факультету ХНЕУ ім. С. Кузнеця

СУТНІСТЬ ТА ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ

Анотация. Розглянуто та проаналізовано поняття "ухилення від сплати податків" як складової тіньової економіки, досліджено причини ухилення від оподаткування, а також розроблено пропозиції щодо запобігання ухиленню від сплати податків.

Аннотация. Рассмотрено и проанализировано понятие "уклонение от уплаты налогов" как составляющей теневой экономики, исследованы причины уклонения от налогообложения, а также разработаны предложения по предотвращению уклонения от уплаты налогов.

Annotation. The term "tax evasion" as a component of shadow economy is considered and analyzed, causes of tax evasion are investigated, and proposals as for the prevention of tax evasion are developed.

Ключові слова: податки, ухилення від оподаткування, тіньова економіка, податкове навантаження, корупція.

Формування української податкової системи супроводжується кризовими явищами майже у всіх сферах суспільного життя, що обумовлено складним періодом для країни. Тому за таких умов проблема ухилення від сплати податків набуває все більшого значення. Адже останнім часом багато суб'єктів господарської діяльності навмисно ухиляються від сплати податків, для них це стало вже нормою поведінки, тому що в підсумку вони отримують невиправдані прибутки для ведення бізнесу та неформального вирішення виробничих і соціальних проблем в умовах розквіту корупції та нерозвинутості демократичних інститутів, що характерно для України. Водночас, унаслідок ухилення від сплати податків руйнується формування фінансових надходжень у державний бюджет, що призводить до розвитку ряду негативних тенденцій в економіці та соціальній сфері, таких, як порушення правил чесної конкуренції, недостатнє фінансове забезпечення суспільного сектору господарства, зростанню корупції, відтоку капіталів за кордон тощо.

На сьогодні розгляд даної теми є дуже актуальним, оскільки рівень тінізації в Україні став не епізодичним, а масовим явищем ухилення від оподаткування, масштаби якого суттєво впливають на макроекономічні показники. Тому боротьба з ухиленням від сплати податків є пріоритетною для органів державної влади.

Більшість дослідників відзначають, що ухилення від сплати податків є одним із найактуальніших питань у контексті запобігання появи податкових правопорушень та використання резервів зростання фінансових ресурсів держави. До таких науковців, які займаються дослідженням проблеми ухилення від сплати податків, належать такі українські вчені: А. Веткін, В. Вишневецький, О. Дудоров, А. Крисоватий, І. Мельник, Л. Омелянович, С. Онисько та ін. [1 – 6].

Метою даної статті є розкриття сутності та з'ясування причин ухилення від сплати податків як складової тіньової економіки, а також формування переліку рекомендацій щодо запобігання ухилення від оподаткування.

© Снесарь М. М., 2014